

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2021

YEARBOOK

2021

ГОДИНА 12
БРОЈ 18

VOLUME XII
NO 18

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2021
YEARBOOK
2021

ГОДИНА 12
БР. 18

VOLUME XII
NO 18

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

проф. д-р Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Благо Боев

проф. д-р Лилјана Колева-Гудева

проф. д-р Драгана Кузмановска

проф. д-р Луси Караниколова -Чочоровска

проф. д-р Светлана Јакимовска

проф. д-р Ева Горѓиевска

Редакциски одбор

- проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта
проф. д-р Нецати Демир – Универзитет од Гази, Турција
проф. д-р Ридван Џанин – Универзитет од Едрене, Турција
проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија
проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција
проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција
проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД
проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција
проф. д-р Златко Крамариќ – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска
проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска
проф. д-р Татјана Гуришиќ-Беканович – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
проф. д-р Рајка Глушица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
доц. д-р Марија Тодорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина
доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина
проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија
м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург
проф. д-р Зузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка
доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија

- проф. д-р Светлана Јакимовска, проф. д-р Луси Караниколова-Чочоровска,
проф. д-р Ева Горѓиевска, проф. д-р Махмут Челик,
проф. д-р Јованка Денкова, проф. д-р Даринка Маролова, доц. д-р Весна Коцева,
виш лектор м-р Снежана Кирова, доц. д-р Наталија Поп-Зариева,
доц. д-р Надица Негривска, виш лектор д-р Марија Крстева

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

проф. д-р Ева Горѓиевска

Јазично уредување

Лилјана Јовановска

(македонски јазик)

виш лектор м-р Биљана Иванова, виш лектор м-р Крсте Илиев,

виш лектор м-р Драган Донеv

(англиски јазик)

Техничко уредување

Кире Зафиров

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ -Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ 10-А п. факс 201, 2000 Штип

Република Северна Македонија

**YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

For the publisher:

Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Editorial board

Prof. Blazo Boev, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD – University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD – University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD – University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD – University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD – University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD – University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer PhD – University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kona, PhD – Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD – University Josip Juraj Strossmaier, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD – University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Bekanovic, PhD – University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD – University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD – Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD – Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD – University Neofit Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA – University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD – University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD – University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD,
Prof. Eva Gjorgjievska, PhD, Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD,

Prof. Darinka Marolova, PhD, Ass. Prof. Vesna Koceva, PhD,

lecturer Snezana Kirova, MA, Ass. Prof. Natalija Pop-Zarieva, PhD,

Ass. Prof. Nadica Negrievska, PhD, lecturer Marija Krsteva, PhD

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Language editor

Liljana Jovanovska

(Macedonian language)

lecturer Biljana Ivanova, MA, lecturer Krste Iliev, MA, lecturer Dragan Donev, MA

(English language)

Technical editor

Kire Zafirov

Address of editorial office

Goce Delchev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201

2000 Stip, Republic of North Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Посвета

Професор д-р Снежана Веновска-Антевска (1959 – 2020) 9

Јазик

Лилјана Јовановска

ОБИДИТЕ ЗА КОДИФИКАЦИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
ВО XIX ВЕК

Liljana Jovanovska

ATTEMPTS FOR CODIFICATION OF THE MACEDONIAN
LANGUAGE IN THE NINETEENTH CENTURY 15

Надица Негриевска, Весна Коцева

ПРЕДЛОШКИ КОНСТРУКЦИИ ЗА ОЗНАЧУВАЊЕ
СТАТИЧНА ПОЛОЖБА ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК И
НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Nadica Negrievska, Vesna Kocева

PREPOSITIONAL CONSTRUCTIONS WITH
STATIC SPATIAL MEANING IN THE ITALIAN LANGUAGE
AND THEIR EQUIVALENTS IN MACEDONIAN LANGUAGE 29

Марија Соколова

РАЗЛИКУВАЊЕ НА ПАРОНИМСКИТЕ ПАРОВИ
СОСЕДСКИ | СОСЕДНИ И КОМУНИКАТИВНО | КОМУНИКАЦИСКО

Marija Sokolova

DIFFERENCE BETWEEN PARONIMIC COUPLES
NEIGHBORLY | NEIGHBORING AND
COMMUNICATIVE | COMMUNICATION(S) 41

Весна Коцева, Надица Негриевска

СЕМАНТИЧКИТЕ ИЗРАЗНИ СРЕДСТВА ВО
ЖАРГОНСКИОТ ИЗРАЗ НА МЛАДИТЕ ВО ИТАЛИЈА

Vesna Kocева, Nadica Negrievska

SEMANTIC EXPRESSIONS IN THE YOUTH SPEECH IN ITALY 51

Ивана Котева, Махмут Челик

ВЕШНИЦИ И СПИСАНИЈА НА ТУРСКИ ЈАЗИК ОД
МАКЕДОНСКОТО ПОДНЕБЈЕ

Ivana Koteva, Mahmut Chelik

NEWSPAPERS AND MAGAZINES IN TURKISH LANGUAGE
FROM THE MACEDONIAN REGION 65

Весна Коцева

КАРАКТЕРИСТИКИ И ФУНКЦИИ НА ГОВОРОТ НА
МЛАДИТЕ ВО ИТАЛИЈА

Vesna Kocева

CHARACTERISTICS AND FUNCTIONS OF
THE YOUTH SPEECH IN ITALY 75

- Марија Леонтиќ, Деспина Минова**
ГОВОРНИОТ ЧИН ОДБИВАЊЕ НА ПОКАНА КАЈ
СТУДЕНТИТЕ ОД ГРУПАТА ЗА ТУРСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ
Marija Leontik, Despina Minova
THE SPEECH ACT REFUSING AN INVITATION OF STUDENTS AT
THE DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATUR..... 87

Јазикот во политиката

- Викторија Саздова, Билјана Ивановска**
ЗБОРОВНАТА ГРУПА ИМЕНКИ СО ЕМОЦИОНАЛЕН ПРИЗНАК
ВО ТЕКСТОВИ ОД ОБЛАСТА НА ПОЛИТИКАТА
Viktorija Sazdova, Biljana Ivanovska
WORD CLASS OF NOUNS WITH EMOTIONAL FEATURE
IN POLITICAL TEXTS 99

- Дејан Маролов, Страшко Стојановски**
ПРИДАВКАТА „МАКЕДОНСКИ“ ВО ДОГОВОРИТЕ СО
БУГАРИЈА (2017 ГОД.) И СО ГРЦИЈА (2018 ГОД.)
Dejan Marolov, Strashko Stojanovski
THE ADJECTIVE “MACEDONIAN” IN THE AGREEMENTS
WITH BULGARIA FROM (2017) AND GREECE (2018) 107

Терминологија и преведување

- Светлана Јакимовска**
ОСВРТ КОН МАКЕДОНСКАТА ТЕРМИНОЛОГИЈА
Svetlana Jakimovska
MACEDONIAN TERMINOLOGY REVIEW..... 117

- Луција Видеска**
ЗА ПРЕВОДОТ НА АНТРОПОНИМИТЕ, ТОПОНИМИТЕ И
ТИТУЛИТЕ ВО СЕРИЈАТА „ИГРА НА ТРОНОВИ“
Lucija Videska
TRANSLATION OF ANTHROPONYMS, TOPONYMS AND
TITLES IN THE TV SERIES “GAME OF THRONES” 129

Книжевност и фолклор

- Бојана Самарџиева, Ана Витанова-Рингачева**
ВЕРУВАЊАТА ВО БОЛЕСТИ И ОБРЕДНАТА ПРАКТИКА ЗА
НИВНО ЛЕКУВАЊЕ ВО ТИКВЕШКИОТ РЕГИОН
Bojana Samardzieva, Ana Vitanova-Ringacheva
BELIEFS IN DISEASES AND RITUAL PRACTICE FOR
THEIR TREATMENT IN THE TIKVESH REGION 143

Ева Ѓорѓиевска, Јована Караниќиќ-Јосимовска ДАНТЕ ВО КОНТЕКСТ НА СВЕТСКАТА КЛАСИЧНА ЛИТЕРАТУРА Eva Gjorgjievska, Jovana Karanikikj-Josimovska DANTE IN CONTEXT OF WORLD CLASSIC(AL) LITERATURE.....	155
Marija Krsteva, Dragan Donev, Natalija Pop Zarieva LITERATURE REVIEW ON LIFE-WRITING GENRE BLENDING	163
Natalija Pop Zarieva, Kristina Kostova, Marija Krsteva BLOOD AND SEXUALITY IN STOKER’S DRACULA.....	171
 <i>Методика на наставата по странски јазик</i>	
Natka Jankova Alagjovska, Saska Jovanovska INTERCULTURAL COMMUNICATION COGNITION OF ENGLISH LANGUAGE TEACHERS IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA AND BULGARIA.....	183
Vesna Prodanovska-Poposka LANGUAGE LEARNING STRATEGIES TO LEARNERS OF ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES IN HIGHER EDUCATION.....	195
Марија Тодорова, Весна Продановска-Попоска СТРАТЕГИИ ПРИ УСВОЈУВАЊЕ НА ШПАНСКИ ЈАЗИК (J3) КАЈ СТУДЕНТИ СО АНГЛИСКИ ЈАЗИК (J2) Marija Todorova, Vesna Prodanovska-Poposka LANGUAGE LEARNING STRATEGIES FOR ACQUISITION OF SPANISH AS L3 TO STUDENTS- LEARNERS OF ENGLISH AS L2.....	205

СТРАТЕГИИ ПРИ УСВОЈУВАЊЕ НА ШПАНСКИ ЈАЗИК (J3) КАЈ СТУДЕНТИ СО АНГЛИСКИ ЈАЗИК (J2)

Марија Тодорова¹, Весна Продановска-Попоска²

¹Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
marija.todorova@ugd.edu.mk

²Факултет за биотехнички науки,
Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола
vesnaprof@gmail.com

Апстракт: Процесот на усвојување на неколку јазици, т.е. многујазичното усвојување или процесот на изучување на трети јазици претставува многу комплексен процес кој ги вклучува стилските и стратегиите за учење, како и влијанието на мајчиниот јазик и на првиот странски јазик при изучувањето на втор странски јазик. Во овој труд се прави анализа на стратегиите коишто студентите со англиски како прв странски јазик, ги користат при усвојувањето на шпански како втор странски јазик. За потребите на истражувањето беше спроведена анкета како метод за утврдување на стратегиите кои ги користат студентите од Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, Република С Македонија.

Клучни зборови: *прв странски јазик (J2), втор странски јазик (J3), шпански, англиски, стратегии за учење*

LANGUAGE LEARNING STRATEGIES FOR ACQUISITION OF SPANISH AS L3 TO STUDENTS- LEARNERS OF ENGLISH AS L2

Marija, Todorova¹, Vesna Prodanovska-Poposka²

¹Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, Macedonia
marija.todorova@ugd.edu.mk

²Faculty of Biotechnical Science, St. Kliment Ohridski University- Bitola
vesnaprof@gmail.com

Abstract: The process of multiple language acquisition i.e. multilingual acquisition or the process of learning a third language is quite complex and involves learning styles and strategies in addition of the influence of the mother tongue and the first foreign language over the acquisition of a second foreign language This paper analyzes the strategies that students- proficient in English, use in the acquisition of Spanish as their second foreign language. For

the needs of the research, a survey was conducted as a method for determining the strategies used by the students from the Faculty of Philology at the University “Goce Delchev” - Stip, Republic of S. Macedonia.

Keywords: *L2, L3, Spanish, English; Language learning strategies*

Вовед

Усвојувањето на повеќе, т.е. трети јазици, често се смета како варијанта на билингвизмот и на усвојувањето на втор јазик, но многујазичноста и многујазичното усвојување се сложени феномени кои ги опфаќаат сите фактори и процеси поврзани не само со усвојувањето на втор јазик, туку и со можното заемно дејство помеѓу изучуваните јазици. Трети јазици се странските јазици кои се изучуваат во временска последователност по првиот странски јазик (J2) и уште се нарекуваат следни јазици (Hufeisen, цит. од Стојчева, 2010: 609). Овој поим се користи за секој следен јазик којшто се изучува по првиот. За однесувањето и активностите на учениците и студентите за полесно, поефикасно, поуспешно, посамостојно и попријатно изучување на странските јазици се употребуваат различни термини како: однесување, тактики, техники и стратегии за учење. За разлика од наставата по мајчин јазик, при изучување на нов јазик се активираат нови техники на учење и се користат стратегии кои имаат значајна улога и во процесот на изучување на следните јазици.

Според Ребека Оксфорд (Oxford, 2003: 12–15), стратегиите за изучување на странски јазик се класифицираат во две основни категории: индиректни и директни стратегии, кои пак, понатаму се делат уште на три подгрупи и тоа на следниот начин:

Индиректни стратегии:

- *социјални* – кои се однесуваат на начините на кои учениците комуницираат со другите луѓе на странскиот јазик (J2). Се користат за поставување прашања и појаснување на евентуални дилеми и нејаснотии, барање помош, разговор со роден говорител и подигање на културната свест и социјалните норми;
- *афективни* – кои се користат за идентификување на расположението и нивото на вознемиреност, исто така и за справување со чувствата и разговор и дискутирање за разни ставови и мотивации. На пример, стратегии и техники за справување со фрустрација или за зголемување на мотивацијата итн.;
- *метакогнитивни* – техники и стратегии што се користат за планирање, набљудување и евалуација на сопственото учење и на примената на јазикот вклучително и фокусирање и оценување на успехот како и следење на грешките и идентификување на сопствениот начин на учење;

Директни стратегии:

- *мемориски* – стратегии и техники кои се користат за складирање на нови информации во меморијата и за нивно идентификување преку примена на звуци, слики, преку нивна комбинација и доколку е потребно, преку движења на телото за комуникација. Се користат за меморирање на зборови или граматички правила;
- *когнитивни* – вклучуваат анализа, реализација или синтеза на наставните материјали. Им помагаат на студентите да го совладаат материјалот вклучувајќи расудување, анализирање и реорганизирање на информации со постоечки шеми преку кои практикуваат формални структури и звуци во природно опкружување, како и нивно класифицирање;
- *компензациски* – стратегии кои се користат за да се пополнат празнини, т.е. за да се надомести некое знаење што недостасува преку употреба на синоними и неформални разговори.

Наидувајќи на многу неусогласувања и поделени мислења за голем дел од прашањата во врска со класификацијата на стратегиите за изучување на странски јазик, авторката Р. Оксфорд се обидува да објасни и истакнува дека „... класификацијата можеби е несовершена, но нуди една сеопфатна рамка за добро разбирање на стратегиите...“ (Продановска-Попоска; Коцева, 2018: 1362). Ваквиот став е потврден со прашалникот *Стратегиски инвентар за учење на странски јазик* (SILL) кој е најкористен инструмент за проценка на примената на стратегиите за учење на странски јазик, а чијшто автор е токму Оксфорд (Oxford, 1990).

Многу е важно да се утврдат стратегиите коишто ќе доведат до поуспешно учење на јазикот, меѓутоа, исто така, треба постојано да се има предвид дека конкретни стратегии кои најдобро одговараат за едни ученици, т.е. студенти, не мора да значи дека ќе одговараат и за други. Многу е важно дали едно лице владее само еден или повеќе јазици, пред да започне со учењето на следниот јазик, бидејќи сите веќе научени јазици, различни од првиот, влијаат врз изучување на следните јазици. Фактори кои влијаат на изборот и употребата на стратегиите за учење се: возраста на учениците, полот, стилот на учење, културната и социјалната средина, претходното искуство во изучување на странски јазици, средината во која се спроведува наставата итн.

Многу студии покажале дека во раните фази на усвојување на јазик, при усвојување на J2, најмногу се користат стратегиите од J1. Сепак, во подоцнежните фази и при изучување на следни јазици (J3), стратегиите од J2 стануваат доминантни и преовладуваат во процесот на усвојување на јазикот во однос на стратегиите од J1 (Тодорова; Коцева, 2018: 663). При усвојување на трет јазик (J3) многу често среќаваме пренос на претходно знаење, т.е. новите информации и идеи ги осознаваме преку нивно поврзување со нашите претходни знаења. Во праксата се сретнуваат многу случаи во кои се

комбинираат претходните знаења по мајчин јазик и претходните знаења по втор јазик. Тоа во голема мера зависи од јазичната блискост меѓу вклучените јазици во однос на фонетска структура, лексика и синтакса. Целта на овој труд е да се утврди дали и колку студентите ги пренесуваат и поврзуваат своите претходни знаења од англиски како прв странски јазик (J2) при усвојувањето на шпански како втор странски јазик (J3) и кои стратегии за учење ги применуваат.

Методологија: учесници, метод на истражување, анализа, резултати и дискусија

Учесници

Во истражувањето учествуваа вкупно 16 студенти на додипломски студии, поконкретно студенти од прва и втора година на Катедрата за англиски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Учесници во ова истражување се 8 студенти од прва година кои учеле два семестри шпански јазик и 8 студенти од втора година кои го учеле четири семестри. Бројот на учесници од двете групи е ист, со цел споредбата која ќе се направи, да биде реална. Студентите беа одбрани по случаен избор, а нивото на познавање на англиски и шпански јазик не беше претходно проверено, но треба да се напомене дека поголемиот дел од студентите или можеби сите студенти, учеле англиски јазик најмалку осум години во училиште (четири години во основно и четири години во средно училиште), додека со шпанскиот јазик се среќаваат за прв пат, односно почнуваат од почетно А1 ниво. Истражувањето беше спроведено по завршувањето на парниот семестар во учебната 2020/2021 год.

Метод на истражување

Поради пандемијата на коронавирусот, класичната настава беше целосно прекината и заменета со онлајн настава. Затоа, за потребите на ова истражување беше креирана и спроведена онлајн анкета во Google Docs, со цел да се утврди дали и колку студентите ги пренесуваат и поврзуваат своите претходни знаења од англиски како прв странски јазик (J2) при усвојувањето на шпански како втор странски јазик (J3) и кои стратегии за учење ги применуваат. Се користи прашалникот за утврдување на стратегии „*Strategy Inventory for Language Learning (SILL), version 7.0 (ESL/EFL)*“ развиен од Р. Оксфорд (Oxford, 1989). Прашањата и одговорите се дадени на англиски јазик, т.е. прашалникот се користи во својата оригинална форма. И покрај тоа, студентите успешно се справија и самостојно ги пополнија прашалниците. Прашалникот е наменет за изучувачи на странски јазици и составен е од 50 прашања во кои се опфатени шест стратегии поделени на директни и индиректни. Понатаму директните стратегии се поделени на стратегии за меморирање (од 1 до 9 прашање),

когнитивни стратегии на кои се посветени вкупно 14 прашања (од 10 до 23 прашање) и компензаторни стратегии (од 24 до 29 прашање). Индиректните стратегии пак, се поделени на метакогнитивни стратегии, за кои се наменети вкупно 9 прашања (од 30 до 38), афективни стратегии (од 39 до 44 прашање, вкупно 6 прашања) и социјални стратегии (од 45 до 50 прашање). Анкетата е стандардизирана, односно прашањата и нивната последователност се дадени однапред и содржи скалирани одговори на сите 50 прашања. Одговорите на прашањата се подредени според Ликертовата скала од 1 (никогаш или речиси никогаш не важи за мене) до 5 (секогаш или скоро секогаш важи за мене). Оваа скала се докажала како успешна за валидно и објективно истражување, поради што нашироко се употребува од страна на многу истражувачи кои се занимаваат со оваа проблематика. Анкетирањето на студентите беше спроведено по завршувањето на парниот семестар. Анкетата им беше презентирана како задолжителна активност со цел искрено и навремено да ја пополнат и затоа не беше побарана претходна согласност од студентите за учество во истражувањето. За пополнување на анкетата им беше дадена временска рамка од 1 седмица. Сите примероци беа навремено доставени, целосно сумирани и соодветно анализирани со цел да се зголеми објективноста и валидноста на резултатите, а со тоа и на самото истражување. Во продолжение ги анализираме анкетните прашалници, а резултатите од анкетирањето ќе бидат прикажани и детално продискутирани подолу.

Анализа на податоците и резултати од истражувањето

Со цел јасно и детално да се прикажат резултатите, авторите ја користат класификацијата на Ребека Оксфорд (1990) со која се прикажува зачестеноста на употребата на стратегиите. Според Оксфорд (Oxford, 1990), постои ниско, средно и високо ниво на употреба на стратегиите, односно од 1,0 до 1,4 и од 1,5 до 2,4 – ниско ниво на користење; од 2,5 до 3,4 – средно ниво на користење и од 3,5 до 4,4 и од 4,5 до 5,0 – високо ниво на користење на стратегиите. Во продолжение е прикажан примерок¹ за вредностите по нивоа:

KEY TO UNDERSTAND AVERAGES ACCORDING TO OXFORD, 1990.

Average	How often the Strategy Used	Mean
High	Always or almost always used	4.5 to 5.0
	Usually used	3.5 to 4.4
Medium	Sometimes used	2.5 to 3.4
Low	Generally not used	1.5 to 2.4
	Never or almost never used	1.0 to 1.4

¹ Примерок за вредностите по нивоа: https://www.researchgate.net/figure/KEY-TO-UNDERSTAND-AVERAGES-ACCORDING-TO-OXFORD-1990-Average-How-often-the-Strategy-Used_tbl18_331448181

Статистичките резултати покажуваат дека студентите кои го изучуваат шпанскиот јазик како втор странски јазик, по англискиот, ги користат сите шест стратегии, а средната вредност на нивната употреба изнесува **4.01**. Тоа ги сврстува во групата корисници со **високо ниво на употреба на стратегиите**. Подолу, следува детален табеларен приказ на овие податоци.

Табела 1. Средна вредност на општата употреба на стратегиите распределени според поткатегиите од Р. Оксфорд

Поткатегиите на стратегиите	$\bar{x}$ (средна вредност)
Мемориски	3,76
Когнитивни	4,52
Компензациски	4,03
Метакогнитивни	4,78
Афективни	3,09
Социјални	4,19
вкупно	4,01

Во следната табела (табела 2) се прикажани резултатите изразени во проценти, кои покажуваат кои стратегии и нивни поткатегиите се користат, и тоа рангирани како **најчесто користени, често користени и најмалку користени стратегии**, имајќи предвид дека во табелата се прикажани од највисок процент до најнизок. Согласно прикажаните резултати, најчесто користени (и со највисок процент) се стратегиите под број 1 и 2, т.е. тип Д и Б, често користени (со среден процент) се со реден број 3 и 4, а најмалку користени (со најмал процент) се стратегиите со број 5 и 6, односно тип А и Е.

Табела 2. Класификација на видовите стратегии за изучување странски јазик од Ребека Оксфорд распределени според зачестеност на употреба

	Тип на стратегија	Категорија	Процент според категорија	Вкупен процент %
1.	Тип Д Метакогнитивни	Организација на учењето	95,35 %	93,26 %
		Оценување на учењето	96,9 %	
		Планирање на учењето	87,53 %	
2.	Тип Б Когнитивни	Собирање и прелистување	89,63 %	80,05 %
		Вежбање	71,27 %	
		Анализирање и резонирање	80,1 %	
		Резимирање	79,23 %	

3.	Тип Ф Социјални	Поставување прашања	79,5 %	76,25 %
		Соработување со соговорници	78,15 %	
		Развивање културна свест	74,1 %	
4.	Тип Ц Компензациски	Парафразирање	94,9 %	68,3 %
		Гестикулирање	75,05 %	
		Измислување на зборови	43,8 %	
		Погодување	59,45 %	
5.	Тип А Мемориски	Визуелни	65,72 %	68,41 %
		Аудиторни	47%	
		Перцептивни	92,53 %	
6.	Тип Е Афективни	Редуцирање на анксиозност	53,2 %	56,31 %
		Само-охрабрување	75,05 %	
		Емотивна состојба	40,7 %	

Како што може да се забележи од табела 2, стратегиите се распоредени по следниот редослед: метакогнитивни, когнитивни, социјални, компензациски, мемориски и афективни стратегии. Колку е повисок просечниот резултат, толку е поголема тенденцијата студентите да ја користат стратегијата. Оттука, најкористена стратегија е метакогнитивната (93,26 %) што се однесува на фактот дека студентите се најдобри во организирањето, планирањето, фокусирањето и оценувањето на успехот, вклучително и следење на грешките и анализирање и утврдување на сопствениот начин на учење. Меѓутоа, најмалку користена стратегија е афективната (56,31 %), што покажува дека студентите се со низок степен на самоохрабрување или позитивна мисла, слаба контрола врз своето расположение, нивото на вознемиреност, своите емоции, ставови и мотивации, и (не)способноста да се справат со нив и да разговораат за истите. По деталната и постапна анализа на одговорите на испитаниците, т.е. на резултатите за секоја од поткатегориите на стратегиите, може да се заклучи дека во ова истражување учествувале корисници на директните и корисници на индиректните стратегии. Тоа значи дека не можеме да потврдиме дека студентите користат исклучиво директни или индиректни стратегии. Најчесто (со највисок процент на

употреба, поточно 93,26 %) се употребуваат метакогнитивните стратегии кои припаѓаат во групата на индиректни стратегии. Нешто помал процент (80,05 %) се забележува кај когнитивните, кои пак, припаѓаат на директните стратегии, додека на трето место ги забележуваме социјалните стратегии (со 76,25 %), кои повторно припаѓаат на индиректните. Според ова може да се констатира дека, при усвојувањето на странски јазици, сите стратегии се значајни и важни и пред сè неопходни за да имаме солидни резултати и одличен успех кај студентите, без разлика колку често се користат и која од нив се преферира.

Заклучок

Целта на ова истражување е да се прикаже употребата на стратегиите за изучување на странски јазик, во случајот шпански кој се изучува како втор странски јазик по англискиот. Важно е да се напомене дека самиот инструмент, т.е. прашалникот беше даден на оригиналниот јазик – англиски, што не претставуваше никаков проблем за студентите. Тие немаа никакви потешкотии или пак колебања за значењето на прашањата и затоа навремено го пополнија и доставија прашалникот, што докажува дека секој од нив го владее англискиот јазик на доволно високо ниво за да нема потреба да бара дополнително образложение. Истражувањето покажа дека студентите од Катедрата за англиски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при УГД – Штип ги користат сите стратегии, како и сите нивни поткатегории при усвојувањето на шпанскиот јазик. Во однос на видот, категоријата и зачестеноста забележавме честа примена и на директните и на индиректните стратегии. Студентите, имаат тенденција да користат индиректни стратегии со висок процент на зачестеност и тоа најмногу метакогнитивни и социјални стратегии, како и когнитивни како дел од групата на директните стратегии. Така, првото место за најчесто користена стратегија го заслужи метакогнитивната стратегија (со највисок процент на употреба, поточно 93,26 %) која спаѓа во групата на индиректни стратегии. Од истата група, т.е. од групата на индиректни стратегии, поточно од социјалната стратегија, беше „освоено“ третото место (со 76,25 %), додека пак, второто место на зачестеност (со 80,05 %) ѝ припадна на когнитивната стратегија, која всушност е поткатегорија на групата директни стратегии.

Анализата покажа дека студентите кои го изучуваат шпанскиот јазик како втор странски јазик, по англискиот, се корисници со **високо ниво на употреба на стратегиите**, со средна вредност на употреба **4,01**. И покрај високиот процент на употреба на стратегии, сепак мора да се земат предвид и стратегиите кои студентите ги користат поретко, посебно мемориските и афективните стратегии. Недоволното користење на овие две стратегии може да влијае негативно врз ефективното следење и учење на нови содржини, особено ако мемориските се на пониско ниво, или пак да доведе до целосно обесхрабрување на ученикот, а со тоа и загуба на интересот за учење и совладување на нови

наставни содржини, во случај да не се користат афективните стратегии, т.е. да не се дискутира на разни теми и лични ставови и мотивации.

Од високиот процент на употреба на когнитивните и компензациските стратегии, може да се заклучи дека студентите кои го изучуваат шпанскиот јазик (J3), ги користат овие стратегии за да „побараат помош“ од англискиот јазик (J2), поради јазичната блискост и можноста за трансфер на знаења и стратегии од еден јазик на друг, со цел полесно и поефикасно усвојување на шпанскиот јазик.

За крај, би заклучиле дека имплементирањето на стратегиите за изучување на трет, т.е. следен јазик го олеснува и подобрува процесот на учење и придонесува во успешното совладување и подобрување на изучуваниот јазик, без разлика која од стратегиите и поткатегориите преовладува.

Користена литература:

1. Продановска-Попоска, В. и Коцева, В. (2018). Преглед на стратегиите за учење на странски јазик со посебен осврт на стратегиите за совладување на правилен изговор. *Knowledge - International Journal, Scientific Papers*, 23 (5). pp. 1331–1716. ISSN 2545-4439
2. Стойчева, Д. (2010). Методика на многоезичието – съшност, цели, принципи. В сп. *Езици и култури в диалог. Традиции, приемственост, новаторство*. Софија: Св. Климент Охридски.
3. Тодорова, М. и Коцева, В. (2018). Усвојување на трет јазик (J3). ФИЛКО – Зборник на трудови од Трета меѓународна научна конференција за филологија, култура и образование, 3 (3). pp. 659–664. ISSN 978-608-244-308-9
4. Hufeisen, B., B. Lindemann (Hg.) (1998). *Tertiärsprachen – Theorien, Modelle, Methoden*. Tübingen, Stauffenburg.
5. Oxford, R. (1989). *Strategic Inventory for Language Learning (SILL)*, Version 7.0 (ESL/EFL): <https://richarddpetty.files.wordpress.com/2010/03/sill-english.pdf>.
6. Oxford, R. L. (1990). *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know*. Boston: Heinle & Heinle.
7. Oxford, R. (2003). *LANGUAGE LEARNING STYLES AND STRATEGIES: AN OVERVIEW*, *Learning Styles & Strategies/Oxford, GALA*.

